

Щ Сили
територіальної
оборони

ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ АНАЛІЗУ ОКРЕМИХ ШТУРМОВИХ ДІЙ

ЗС РФ НА БАХМУТСЬКОМУ НАПРЯМКУ
У ЛИСТОПАДІ-ГРУДНІ 2023 РОКУ

Від початку повномасштабного вторгнення ворог щоразу намагається змінювати свою тактику. Наше завдання — аналізувати дії росіян та за можливості встановити типові алгоритми, до яких вони вдаються.

Цей посібник — спроба такого аналізу на основі спостережень за противником на Бахмутському напрямку в листопаді–грудні 2023 року.

ЗАЗВИЧАЙ РОСІЯНИ ЗАСТОСОВУЮТЬ ДВА ПРИЙОМИ ВЕДЕННЯ ШТУРМОВИХ ДІЙ:

1. Завдають вогневого ураження по позиціях Сил оборони, що змушує особовий склад сховатись в укриття. Після того як оборонці ховаються, росіяни скеровують два дрони: один зі скидом з бойовою частиною, а інший — з аерозольною гранатою К-51, що містить газ (наприклад, хлорпікрин чи хлор). Гранату намагаються скинути у вхід до укриття. Хлорпікрин та хлор можуть бути смертельними для людини. Ці гази навіть при незначній концентрації небезпечні, оскільки мають сильний вплив на організм: ускладнюють дихання, спричиняють інтенсивне сльозовиділення та подразнення очей, дезорієнтують людину у просторі.

ДОВІДКОВО:

При атаці хлорпікрином чи хлором найважче — витримати перші хвилини. Далі дія газу слабшає, оскільки той розсіюється, і залишатись в укритті бійцям стає легше.

Мета застосування газу – спричинити паніку серед захисників та змусити їх покинути укриття. Як тільки це стається, їм завдає ураження дрон зі скидом з бойовою частиною, FPV-дрони чи інші засоби ураження (артилерія, танки та ББМ, колективне озброєння тощо).

Після цього противник здійснює розвідку боєм, відправляючи вперед 1–2 групи по 2–4 особи, щоб виявити слабкі місця на позиціях Сил оборони. Якщо груп дві, то одна з них прикриває і відволікає на себе увагу, а інша – штурмує. Якщо штурм не вдається, то групи відкочуються. Після цього противник повторно здійснює тактичний прийом №1.

2. Противник завдає постійного вогневого ураження (FPV-дронами, танками, артилерією), руйнуючи укриття і змушуючи оборонців їх залишати.

Після цього відбуваються події, описані як результат першої тактики: противник здійснює розвідку боєм за допомогою 1–2 груп по 2–4 особи. Так він виявляє слабкі місця в нашій обороні. Якщо ворог застосовує дві групи, то завдання першої – відволікти, а іншої – штурмувати. Якщо штурмова група зазнає невдачі, то обидві відступають.

ДОВІДКОВО:

Під час застосування обох тактик ворог очікує, що оборонці панично повідомлятимуть через відкритий зв'язок про свої втрати та наслідки дії газу або вогневого ураження. Так йому стане відомо, яким чином краще спланувати свої подальші дії.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

(ЦІ РЕКОМЕНДАЦІЇ НЕ МОЖУТЬ БУТИ ЕФЕКТИВНИМИ НА СТО ВІДСОТКІВ. ПРОТЕ ВОНИ ДАЮТЬ ДОДАТКОВИЙ ШАНС ЗБЕРЕГТИ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я БІЙЦІВ)

1. Якісно облаштовуйте позиції: глибоко вкопуйтесь, робіть багато поворотів у траншеях, перекривайте більшу частину окопів або створюйте достатньо перекритих щілин. Це вбереже особовий склад від скидів та приховає ваше пересування.

2. Натягуйте сітки (наприклад, сітки-рабиці або рибальські сітки) над окопами та ходами сполучення. Це непоганий бар'єр для боєприпасів, які ворог скидає із БПЛА, і захист від FPV-дронів. Шляхи сполучення радимо також прикривати гілками.

Фото: DonbasFrontliner

3. Робіть кілька укриттів у вигляді нір і Г-подібний вхід до них. Нори повинні мати якомога вищий вхід, тоді бійці за потреби зможуть швидко з них вискочити. Також на укриття треба насипати товстий шар ґрунту, щоб посилити захист від вогневого ураження. Завішуйте вхід до нори покривалом, це захистить від уламків скидів чи FPV-дронів та збереже тепло всередині.

4. В окопах облаштовуйте ніші, у які можна покласти БК. В такий спосіб ви його розосередите, і бійці матимуть до нього швидший доступ. Це також дозволить зеберегти більше боєкомплекту у разі вогневого ураження противником.

5. Обов'язково підготуйте щонайменше дві запасні позиції, які також мають бути якісно облаштовані. Додатково підготуйте мінімум одну хибну позицію.

6. Використовуйте засоби РЕБ всенаправленої дії («купольний РЕБ») для захисту від FPV-дронів. Проте враховуйте, що не варто розміщувати його на відкритій місцевості, де той буде вразливим для засобів ураження противника. Корпус засобу РЕБ найкраще закопувати, залишаючи видимими тільки кнопку та антену. Необхідно, щоб поруч із засобом РЕБ стояв черговий, відповідальний за його роботу. Поруч у захищеному та убезпеченому від води місці має знаходитись акумуляторна батарея, що живить засіб РЕБ. Також варто пам'ятати, що про початок роботи вашого засобу РЕБ необхідно повідомити старшого командира (або оперативного чергового), використовуючи дані таблиці сигналів. Це необхідно для того, щоб уникнути втрат дружніх БпЛА від дії власних засобів РЕБ.

7. Використовуйте аналізатори спектру. Це дозволить вчасно виявити активність дронів поблизу позицій та швидко відреагувати (переміститись в укриття, наприклад). Проте, щоб застосо-

увати аналізатор ефективно, необхідно вміти правильно його налаштувати. Детальніше про принципи застосування та налаштування пристрою можна дізнатися у публікації Сергія Флеша «Рекомендації щодо застосування детектора БПЛА Цукорок» від 27 листопада 2023 року.

8. Пам'ятайте правила ведення радіообміну: не повідомляти відкритим текстом інформацію про свої сили та засоби, втрати, зміну ситуації (доповідайте про це тільки за допомогою кодових сигналів), говорити потрібно спокійним голосом.

9. У вашій таблиці сигналів, що використовується для доповідей з позиції, має бути передбачений сигнал про застосування противником хімічної зброї (кількість постраждалих та ін.).

10. Зберігайте на позиціях протигази з відповідним ступенем захисту. Вам знадобляться ті, що здатні вберегти від хлорпікрину і хлориду (на фільтрі протигазу має бути жовта смужка або літера «Е» та сіра смужка або літера «В»). Небезпечно використовувати протигази, які зберігаються понад 15 років, оскільки фільтри на них втратили захисні властивості. Також, підбираючи протигази та фільтри, обов'язково звертайте увагу на тип різьби. На масці й фільтрі вона повинна збігатися й бути однакового типу, інакше газ просочиться всередину.

11. Якщо побратим отруївся газом і втратив свідомість, надайте йому допомогу: перевірте чи не забита ротова порожнина, забезпечте йому доступ до свіжого повітря (якщо дозволяє обстановка), спровокуйте рвоту, промийте очі, ніс та рот великою кількістю питної води (не розчином, бо розчини вступають в реакцію з отруйними речовинами, і результат буває непередбачуваним), надайте доповідь про кількість постраждалих та симптоми відповідно до визначеної таблиці сигналів.

12. Пам'ятайте про захист очей. Використовуйте тактичні окуляри, а якщо маєте проблеми із зором, — тактичні окуляри зі спеціальними лінзами. Носити контактні лінзи на позиціях не варто. Вони завдадуть вам чимало клопотів, а в деяких випадках можуть бути навіть небезпечними.

КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ:

Офіційний сайт Сил ТрО ЗСУ:
tro.mil.gov.ua

Рекомендації з інформаційної гігієни:
github.com/sapran/dontclickshit

Офіційна сторінка Сил ТрО ЗСУ в Facebook:
facebook.com/TerritorialDefenseForces